

dekében. A Liga-tervezet szerint „az állami-lag szervezett nyomorenyhítéstől és önkéntes jótékonykodástól el kell jutni egy a szolidaritás elvén alapuló, tervezhető, kiszámítható, megbízható szociális biztonsági rendszer felépüléséhez”. Az állam ne vonuljon ki teljesen a nyugdíj-biztosításból, kapjon minden érintett legalább egy minimális alapnyugdíjat, fedezze a családi pótlék a létminimum 30-40 százalékát, hozzanak olyan lakástörvényt, amely a lakhatási jog elismerésére épül.

A Liga tehát, mint minden valamirevaló szakszervezet, szociálpolitikus szervezet is egyben. Ugyanakkor számos szakmát, és régiót integrálva, több tekintetben csak egymás rovására képviselhető érdekeket olvaszt magába. Hogy ez miként lehetséges, arról szól majd a küldöttgyűlés alapszabályvitája. Többen szeretnék megerősíteni a választott szervek ellenőrző szerepét az ügyvivőkkel szemben, evégből még egy új testületet: a Liga-tanácsot hoznának létre a mostani képviselői szervek, a küldöttgyűlés és a választmány mellett.

-eö-

Hol a különbség?

Legújabb számában a Liga tájékoztató lapja, a Liga Harsona többek között azt kérdezi a két elnökjelöltől: hol érzékelnek különbséget vagy azonosságot a másik jelölt céljaival, programjával. Íme a válaszok:

Horn Gábor: Csabával nagyon régóta dolgozom együtt. Hasonlóan gondolkodunk sok kérdésben, de különbözőképpen cselekszünk. Úgy látom, a Liga egészét tekintve, minden nehézsége ellenére megerősödött, Csaba ezt nem így értékeli. Fontosnak tartom, hogy viszonylag békés állapotot teremtettünk a szakszervezetek között, nem semmisztünk ki bennünket, ha ez nem így történt volna, komoly működési zavarok keletkeztek volna a Ligában. Én egy kicsit „földönjáróbb” ember vagyok, úgy látom, korlátozottabbak a lehetőségeink. Kisebbségi, végrehajtható feladatokat szeretek kitérni magam elé. Nem szeretem a luftballonokat, nem szeretek ígérgetni, azt szeretem, ha mindenki elvégzi a feladatát, mert így lehet eredményeket elérni.

Öry Csaba: A céjaink közösek, ugyanazt – erős, hiteles, szabad és független szakszervezeteket – akarunk. Ezért dolgozunk egy szervezetben. A különbségek részben stíluskülönbségek. Ezek lehetnek fontosak, de nem meghatározóak. Én fontosnak tartom, hogy a Liga jövőbeni működésében a társadalmi munkás jelleg mellett a szakszervezeteknek teljesen elkötelezett, hivatásos munka kerüljön túlsúlyba. Fontosnak tartom, de nem értékelem túl a nagypolitikában elért sikereinket, viszont alapvető változást igényelek szervezetépítésünkben, az új, kapitalista viszonyok közötti érdekvédelmi munka megtanulásában. (...)

Kanizsai sörgyár

Aki beszállt és aki kiszáll

Tavaly a Nagykanizsai Sörgyár privatizációs pályázatát a középvezetők közül és a dolgozókból alakult M+D Kft. (Mendzsment + Dolgozók) terve nyerte el. A privatizáció kiverekedésében kulcsszerepet játszott a fiatal, középvezetői réteg – a döntésig részben mint a független szakszervezet. A kft.-ből rt.-vé alakult gyárnak talpon kell maradnia a piaci versenyben, kifizetni a régi vezetés adósságait, és ez nem megy leépítések nélkül. Az újjászerveződött szakszervezetnek szembe kell néznie az új menedzsmenttel. De ez nem könnyű, ha a másik oldalon ott ül a volt szakszervezeti vezető.

Göngyöleg

A korábbi vezetés 1989-ben elhatározta, hogy külföldi tőke bevonásával egyes vállalatot alakít a Nagykanizsai Sörgyárból. Közismertségre tett szert a talányos háttérrel rendelkező magyar–ausztrál üzletember, aki ígéreteivel maga mellé állította a cég vezetését. A dolgozóknak 60 százalékos, a középvezetőknek 100 százalékos béremelést ígért, az igazgatókról meg annyit tudunk, hogy öt évig nyeregben maradhattak volna, és nem ingyen. A vezetés szándéknyilatkozatot írt alá a vásárlásról, és elérte, hogy a parlament állami felügyelet alá vonja a gyárat. A gyár középvezetői szerint erre nem lett volna szükség, de lobbyzásuk akkor még sikertelen maradt.

De a régi vezetés rossz személyre tette le a voksát, és kiderült az igazgató néhány sötét ügylete. Meghamisították a vállalati mérleget, és több száz rekesz sör tűnt el. Amíg a lét le lehetett írni hiánynak, addig a göngyöleget és a sörösüvegeket nem, így 30-40 milliós hiány keletkezett csak a (az akkoriban 2 forintos) sörösüvegekből és a hiányzó rekeszekből. Bár a vállalat középvezetői nyílt levelet intéztek a visszaélések ellen, és feljelentették az igazgatót az összes lehetséges fórumon, akciójuknak nem lettek következményei. Az igazgató szankciókkal és fenyegetésekkel válaszolt a kihívásra, majd a levelet aláíróknak jól fizető állásokat ajánlott föl. A gyár nagy tételben selejtes sörösüvegeket vett meg új áron, a munkások békés utcai tüntetésen tiltakoztak a nyilvánvaló panamák ellen.

Mint szakszervezet

Abban az időben a dolgozók létrehozták új szakszervezetüket, amely a Függet-

len Szakszervezetek Demokratikus Ligájához csatlakozott. Képviselőjüknek a protestáló középvezetők egyikét, Nádasi Tamást választották meg. A rövid idő alatt hatszáz tagot számláló szervezet, amelyet az igazgató csak a bírósággal való fenyegetőzés után ismert el, kezdeményezte, hogy az ÁVÜ bontsa föl a 6 hónapos opciós szerződést az ausztrál vállalkozóval. Munkásgyűlést tartottak, amely kimondta az igazgató felelősségét, és dacára annak, hogy a hagyományos szakszervezet az igazgató pártján volt, sztrájkot helyeztek kilátásba, ha az ÁVÜ nem tesz lépéseket új privatizációs pályázatok kiírására.

Ekkor – 1991 elején – sikerült leváltatni az igazgatót, és elérni, hogy az ÁVÜ felbontsa az opciós szerződést. De a mérleg-hamisítás miatt járó büntetést az APEH nem engedte el, és a cég majdnem csődbe került. Az egységes dolgozói akciónak köszönhetően a hagyományos szakszervezet is melléjük állt, és együtt sikerült bérfejlesztést kiharcolni a városi viszonylatban utolsó helyen kullogó gyárban. Kollektív szerződésükben a végkielégítés másfél éves átlagfizetésre duzzadhatott föl (szemben a később megalkotott munkatörvénykönyvben elfogadott fél évvel).

Hitelakrobatika

Az ÁVÜ-höz benyújtott pályázatok sikertelenségét látva a középvezetők saját számításokat is készítettek. Nem tűnt lehetetlennek a gyár megvétele. Dolgozói részvényekkel csak a cég 10 százalékát vehették volna meg, az MRP-programot akkor még nem foglalták törvénybe, így jókora saját erőt kellett felmutatniuk, hogy eséllyel pályázhassanak a cégért. Belső kampányt szerveztek – szakszervezeti támogatással – a dolgozók meggyő-

zésére. Eleinte nem sokan hittek ebben a pénzügyi akrobatamutatványban, ráadásul egy tőkerész 100 ezer forintba került. Ezért azok is vásárolhattak, akik csak néhány hónapja dolgoztak a gyárban, sőt, többen is összeállhattak, hogy egy-egy dolgozói tőkerészt megvásároljanak. Sokan úgy gondolták, hogy részvényesként biztosabb a munkahelyük, és kedvezményes hitelbe is beadták a derekukat, amire a jövődó kft. vállalt garanciát. A menedzsment tagjai és a dolgozók csak az éves átlagfizetésük kétszereséig vásárolhattak részvényt. A vállalat 1070 alkalmazottja közül 419 élt ezzel a lehetőséggel. Úgy tudni, hogy – részben hitelből – összegyűlt annyi pénz, amire további hitelt lehetett felvenni, és az újabb hitellel kikeverkedő összeg újabb hitelhez – ezúttal egzisztenciahitelhez – teremtett jogcímet.

Személycserék

E hitelek, a régi vezetés adósságai és büntetőkamatai 1992 végére nyomasztóan neheztedtek a részvényesekre, ezért a menedzsment felmondta a hatalomátvitel előtt kiverkedett kollektív szerződést. Elbocsátott 60 főt a kirendeltségektől, és további 50 főt elbocsátásának szándékát jelentette be a Munkaügyi Központnak. Nádasi Tamás lemondása előtt azzal a feltétellel járult hozzá ehhez a másik szakszervezet vezetőjével együtt, hogy az új szerződés megkötéséig, további három hónapig érvényben marad a régi.

Az új szerződésben a menedzsment kevesebb délutáni és éjszakai pótlékot ajánlott, kevesebb munkaruhát és kevesebb

végkielégítést. Viszont a küszöbön álló külföldi tőkebevonás előtt szeretné a dolgozói részvényeket a saját kezében összpontosítani, ezért egyre magasabb árakat ajánl a kismérvényeseknek. Decemberben már 200 százalékot kaphatott az, aki megvált részvényeitől, de információink szerint aki tehette, megtartotta – „ha nekik megéri, nekem is” alapon. A kedvezményes hitelek ellenére többen érzik becsapva magukat, és hiányolják az ingyenes dolgozói részvényeket. Január 20-án szóbeli megállapodás született a kollektív szerződésről, az elbocsátott dolgozók már eszerint kapják juttatásaikat. A pótlékok megmaradtak a régi szinten, munkaruhából ezután kevesebb jár, a végkielégítés csökkent, de a régi dolgozók magasabb összeget kapnak a törvényes minimumnál. A szakszervezet beleegyezett a részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségébe is, hogy ne kelljen még több embert elbocsátani. Állítólag arra is volt ígéret, hogy nem alkalmaz a gyár új munkaerőt. De ez kétséges, mert a menedzsment szerint a dolgozók körében cseréket kell végrehajtani. A kirendeltségek leépítésével gyorsan karcsúsodik a gyár. Korengedményes nyugdíjjal lassan már nincs kit elküldeni. A szakszervezetek tanácsalannak, hiszen dolgozói érdek, hogy az rt.-vé alakult kft. fenn tudjon maradni a hazai sörpiacon, de az utcára kitett tagok már nem tudnak örülni az üzleti sikernek. De hát magyar ember nem szokott sörrel koccintani.

K. L.

Ágazati vagyon

„Mi – törvénytisztelők”

Mi törvénytisztelők vagyunk! – állította Somogyi Gyula, az MSZOSZ-hez tartozó Építők Szakszervezeti Szövetsége főtitkára, anno 1992. szeptember 8-án. De 1993. január 20-án kiderült, hogy a mélyen tisztelt „törvénytisztelők” 260 milliós hiányt hoztak össze. Így elszállt 26 alapszervezet befektetése, aminek összege (kamatok nélkül) megközelíti a 30 milliót. Ezenkívül az ágazati szakszervezet hamis váltót állított ki 76 millióról. Az MSZOSZ részéről ezzel kapcsolatban teljes hírzárlatot rendeltek el, viszont nyilatkozik a Liga Építőipari Szövetségének elnöke, **Hart Tamás**.

Beszélő: Ön azt mondta, két levél készítette a nyilatkozatra.

– Az egyik levelet én írtam Somogyi úrnak 1992. július 15-én: „Az építőiparban szerveződött és országosan reprezentált szakszervezeti szövetségünk ügyvivői testületének megbízásából kezdeményezem, hogy a két szövetség között a legrövidebb időn belül kezdjük meg az érintett – és mind ez idáig az Önök kizárólagos birtokában lévő – ágazati vagyon használatának választás előtti megosztásával kapcsolatos tárgyalásokat. Álláspontunk szerint a tárgyalás során lehetőség nyílhat a választások utáni végleges megosztás témakörét áttekinteni.” Levelemre Somogyi úr negyvennapos késéssel, 1992. szeptember 8-án méltóztatott válaszolni, szó szerint a következőképpen: „Megkaptuk július 15-én kelt, az ágazati vagyon választás előtti megosztásával kapcsolatos tárgyalások megkezdése céljából írt levelét. Meglepetésként számunkra, hogy Önök a szakszervezeti vagyon felosztásáról az országos szakszervezeti választások előtt kívánnak tárgyalni. Akkor, amikor a parlamenti döntés még képlékeny állapotban van, bizonytalan a helyzet. Mi – törvénytisztelők lévén – nagy várakozással tekintünk a választások elé, ám ha úgy gondolják, kíváncsian várjuk tárgyalási javaslatukat.”

Beszélő: Mi a háttere az ÉFEDOSZ ciniikus válaszának?

– A Liga Építőipari Szövetségében már július elején rájöttünk arra, hogy ezek a „törvénytisztelők” urak nem befektetik és gyarapítják az ágazati vagyont, hanem elköltik. Mindehhez egzisztenciális és politikai érdekük fűződött. Első nekifutásra létrehozták a Pietra Kft.-t, a szövetség

